

NVE

VIUL KRAFT AS
Postboks 524
3504 HØNEFOSS

Vår dato: 28.05.2025

Vår ref.: 202504021-3 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Vedtak om innkalling til konsesjonsbehandling for Viulfoss kraftverk i Randselva, Ringerike kommune

NVE viser til vårt varsel om vedtak om innkalling av Viulfoss kraftverk til konsesjonsbehandling av 7. mars 2025.

Bakgrunn

I forbindelse med høringen av melding for utredningsprogrammet for det nye kraftverket Randselva kraftverk mottok NVE en anmodning om å kalle inn de eksisterende kraftverkene i Randselva til konsesjonsbehandling. Hensynet til storørreten og elvemuslingen i vassdraget var bakgrunnen for anmodningen.

Kraftverkene i Randselva og reguleringen av Randsfjorden påvirker miljøforholdene i Randselva, som har bestander av storørret og elvemusling. I brev fra NVE datert 3. juli 2023 ba vi om kommentarer fra kraftverkseierne av de konsesjonsløse kraftverkene i Randselva om konkrete forhold knyttet til en mulig innkalling til konsesjonsbehandling. Viul Kraft AS ba NVE om å avvente en eventuell innkalling av de konsesjonsløse kraftverkene noe. Begrunnelsen for dette var et ønske om at sakene i vassdraget, vilkårsrevisjon i Randsfjorden, konsesjonssøknad for Randselva kraftverk og for de konsesjonsløse kraftverkene i Randselva, skulle sees i sammenheng. Med bakgrunn i dette valgte NVE å avvente videre saksbehandling for de konsesjonsløse kraftverkene i Randselva.

Varsel om mulig innkalling

Den 7. mars 2025 varslet NVE kraftverkseierne i Randselva om mulig innkalling av de konsesjonsløse kraftverkene til konsesjonsbehandling, jf. vannressursloven § 66 tredje ledd. Samme dag vedtok vi åpning av vilkårsrevisjon for reguleringen i Randsfjorden.

I brev av 1. april 2025 kommenterte Viul Kraft AS på varselet felles for kraftverkene Viulfoss, Askerudfoss, Kistefoss I og II og Bergerfoss II. Viul Kraft AS støtter NVEs foreslåtte prosess med at de eksisterende kraftverkene i Randselva underlegges konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66. De mener det er viktig å samordne de pågående prosessene i Randselva. Begrunnelsen for dette ønsket er at *«sakene ligger i samme vassdrag, påvirker de samme vannforekomstene, samt at nye bestemmelser for et kraftverk vil kunne påvirke forholdene i flere kraftverk i vassdraget. I tillegg*

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

er konsekvensutredningene utført ifm forberedelse til konsesjonsbehandling av nye Randselva kraftverk i stor grad dekkende for utredningsbehovene i alle tre sakene.»

NVEs vurdering

Viulfoss kraftverk har ikke konsesjon etter vannressursloven. Det er derfor ikke knyttet vilkår etter vannressursloven til driften av kraftverket. NVE kan kalle inn kraftverk til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66, dersom vi mener det foreligger et «særskilt tilfelle».

I «Forslag til strategi for bevaring og utvikling av bestandene av storørret» (Gladsø m.fl., 2020, s. 12) er storørretbestanden i Tyrifjorden med Drammenselva og Randselva vurdert til å ha så stor verdi at bestanden er foreslått som kandidat til å bli nasjonalt storørretvassdrag. Det er dokumentasjon på elvemusling i Randselva tilbake til 1700-tallet, og det er gjort flere undersøkelser i elva de siste tiårene, med funn av elvemusling både oppstrøms og nedstrøms Viulfoss. Elvemusling har status som sårbar (VU) i norsk rødliste for arter. Bestanden av elvemusling i Randselva karakteriseres i dag som liten og fragmentert, med liten eller ingen rekruttering. For å kunne bedre forholdene for storørret og sikre genflyt for elvemusling i vassdraget, mener NVE det er nødvendig med en helhetlig behandling der Randsfjorden og kraftverkene i Randselva sees i sammenheng.

Viulfoss kraftverk ligger i Randselva med vannforekomst Askerudfoss - Viulfoss (012-3046-R) oppstrøms og Viulfoss – Begna (012-3044-R) nedstrøms. Begge vannforekomstene er registrert som sterkt modifisert vannforekomst (SMVF), med påvirkningseffekten endret habitat som følge av morfologiske endringer. Vannforekomsten nedstrøms Viulfoss kraftverk til samløpet med Begna har *godt økologisk potensial*. Randselva har tre vannforekomster med økologisk tilstand/potensial lavere enn dagens miljømål. I Regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken, for planperioden 2022-2027, er disse tre vannforekomstene ført opp på vedlegg 3 i Klima- og miljødepartementets godkjenning av planen. Dette medfører at de har miljømål som kan medføre andre tiltak enn krafttap for vannkraftsektoren (tabell 1). Miljømålet for sterkt modifiserte vannforekomster blir fastsatt på grunnlag av en vurdering av hvilke avbøtende tiltak som er realistiske å gjennomføre i vannforekomsten. Fristen for å nå miljømålet er innen 2027.

Tabell 1: Vannforekomstene i Randselva som er på vedlegg 3 (miljømål som kan medføre andre tiltak enn krafttap) i Regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken for planperioden 2022-2027. SMVF: Sterkt modifisert vannforekomst. MØP: Moderat økologisk potensial. GØP: Godt økologisk potensial.

Vann-forekomst ID	Vannforekomst-navn	Naturlig/S MVF	Økologisk tilstand/potensial	Miljø-mål	Vedlegg 3
012-3046-R	Randselva Askerudfoss – Viulfoss	SMVF	MØP	GØP	Ja
012-3048-R	Randselva Dam oppstrøms Askerudfoss – Askerudfoss	SMVF	MØP	GØP	Ja

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

012-3049-R	Randselva Kistefoss – dam oppstrøms Askerudfoss	SMVF	MØP	GØP	Ja
------------	---	------	-----	-----	----

NVE viser til [Nasjonale føringer for regulerte vassdrag](#) (datert 24.01.2014 og videreført 19.03.2019) fra KLD og ED, som sier at miljømål etter vannforskriften kan kvalifisere som «særlig tilfelle» etter vannressursloven § 66. Storørreten i Tyrifjorden og Randselva og elvemuslingen i Randselva har begge nasjonal interesse. NVE mener at disse forholdene utgjør særlige tilfeller. Vi vurderer derfor at vilkåret for å kalle inn til konsesjonsbehandling dermed er oppfylt. NVE mener hjemmelen gjør seg gjeldende for hvert enkelt av kraftverkene i Randselva, men også for kraftverkene samlet sett. NVE vurderer at det er viktig å se påvirkningene og tiltak i Randselva i sammenheng for å bedre forholdene for de nevnte artene. Viulfoss kraftverk bør derfor kalles inn til konsesjonsbehandling for å kunne gjennomføre en konsesjonsbehandling for å finne gode løsninger som ivaretar levestandardene for bestandene av storørret og elvemusling på hele elvestrekningen som blir påvirket av kraftverksdriften.

En konsesjon gir myndighetene hjemmel til å sette vilkår som kan bedre forholdene for fisk og elvemusling, slik som minstevannføring, opp- og nedvandringsveier, omløpsventil, krav om biotopforbedrende tiltak av ulik art og krav knyttet til drift av kraftverket. En konsesjon gir også myndighetene hjemmel til å følge opp tiltak med godkjenning av detaljerte planer, mm.

Eventuelle pålegg om tiltak gjøres etter en nøye avveining mellom kostnadene ved gjennomføringen og ventet effekt for miljøverdier.

Konklusjon

NVE vedtar at Viulfoss kraftverk kalles inn til konsesjonsbehandling i medhold av vannressursloven § 66. Viul Kraft AS skal utarbeide en konsesjonssøknad der forslag til løsninger som ivaretar levestandardene for bestandene av storørret og elvemusling i vassdraget inngår. Søknad om konsesjon etter vannressursloven § 8 skal utformes med utgangspunkt i dette vedtaket og sendes NVE innen 1. januar 2026.

Videre saksgang

NVE ber om at Viul Kraft AS utarbeider en konsesjonssøknad som skal sendes NVE innen 1. januar 2026. Søknaden skal sendes til NVE for kvalitetskontroll før det endelig godkjennes og sendes på høring til berørte parter for uttalelse. Søknaden vil også legges ut til offentlig ettersyn og kunngjøres i lokalpressen. NVE ønsker å behandle alle konsesjonssøknadene for kraftverk i Randselva og vilkårsrevisjonen for reguleringen av Randsfjorden parallelt. Etter høringen vil det bli foretatt en befaring i området, før NVE fatter endelig vedtak.

Søknaden skal ta utgangspunkt i vår veileder for [Konsesjonssøknad for vannkraftanlegg](#), men tilpasses etter behov. Temaer som ikke er relevant for denne saken kan utelates.

Ved utarbeidelse av søknaden skal det legges vekt på de forholdene som fremgår av kravdokumentene, vårt varsel og dette vedtaket. Tiltak for å ivareta bestandene av storørret og elvemusling skal være hovedtema i søknaden. Kostnader og ventet miljøeffekt skal være

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

synliggjort. Dersom enkelte tiltak kan gjennomføres i medhold av vilkår i en konsesjon på et senere tidspunkt bør dette også omtales. Fagspesifikk kompetanse knyttet til akvatisk biologi er spesielt relevant for utarbeidelse av søknaden.

Ta gjerne kontakt med vår saksbehandler for å avklare innholdet i dokumentet.

Klageadgang

Se siste side om klageadgang.

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Brit Torill Haugen
seniorrådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

VIUL KRAFT AS

Kopimottakerliste:

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.